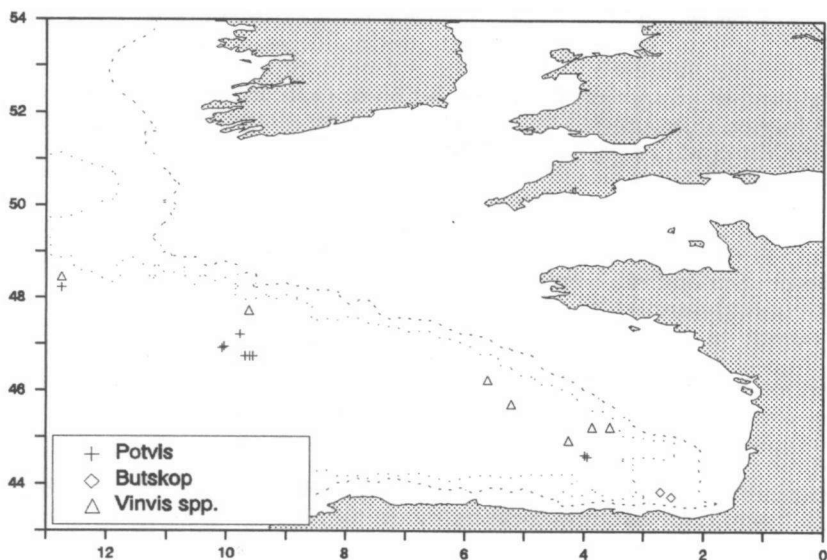

Waarnemingen van zeezoogdieren

MAART 1995 - JUNI 1995 Zoals reeds gemeld was een inventarisatie van de Golf van Biskaje op zeezoogdieren één van de doelen van deze reis. Voor deze bespreking is echter alleen gebruik gemaakt van de gegevens van de vogelwaarnemers aan boord van de *RV Tridens*. Het totaal aantal zeezoogdieren tijdens de vogeltellingen:

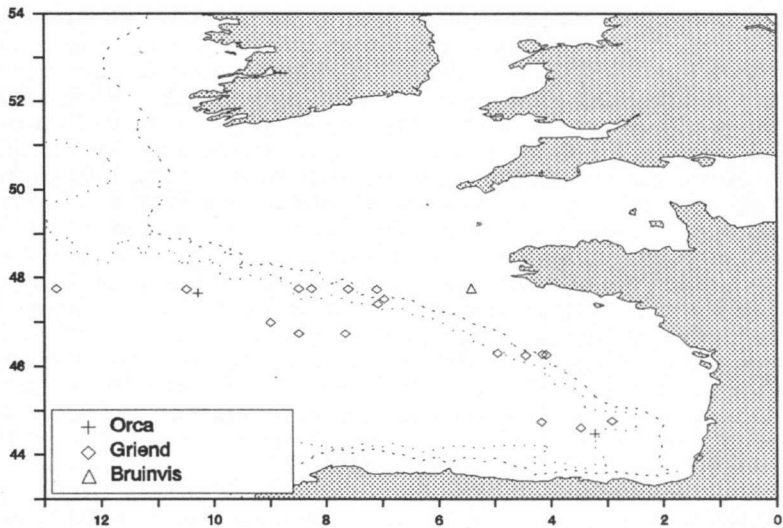
species	wrn	aantal	soort
whale or dolphin	1	2	ongedetermineerd
large whale	3	4	ongedetermineerd
small whale	2	2	ongedetermineerd
large <i>Balaenoptera spec.</i>	4	4	grote vinvis
<i>Balaenoptera physalus</i>	3	3	Gewone Vinvis
<i>Physeter macrocephalus</i>	11	26	Potvis
<i>Hyperoodon ampullatus</i>	2	10	Butskop
<i>Orcinus orca</i>	3	19	Orca
<i>Globicephala melaena</i>	38	203	Griend
dolphin	20	162	dolfijn
patterned dolphin	4	43	dolfijn
<i>Tursiops truncatus</i>	19	199	Tuimelaar
<i>Stenella coeruleoalba</i>	5	83	Gestreepte Dolfijn
<i>Delphinus delphis</i>	9	143	Gewone Dolfijn
<i>Lagenorhynchus acutus</i>	1	5	Witflankdolfijn
<i>Phocoena phocoena</i>	1	1	Bruinvis
unidentified shark	1	1	haai
unidentified tuna	2	45	tonijn
<i>Mola mola</i>	3	3	Maanvis

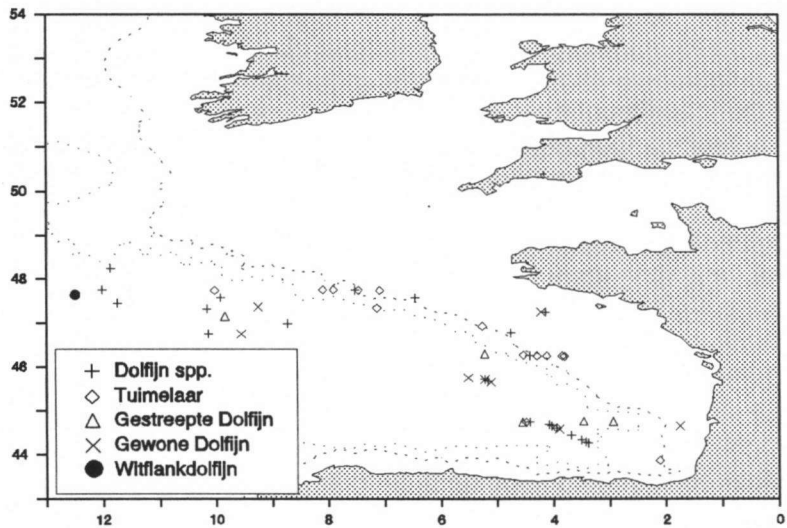
Figuur 2. Waarnemingen van grote walvissen, Golf van Biskaje mei-juni 1995.
Figure 2. Sightings of large whales, Bay of Biscay, May-June 1995.

Het aantal grote vinvissen *Balaenoptera* spp. dat werd waargenomen tijdens de zeezoogdiersurvey ligt aanmerkelijk hoger dan in de begeleidende tabel wordt weergegeven. Juist bij deze soort die door z'n hoge spuitwolk tot op grote afstand is waar te nemen misten de vogelwaarnemers, die hun aandacht vooral richtten op een strook van 300m vanaf de koerslijn, veel individuen. Voor alle soorten geldt ook dat de zoogdiertellers beide zijden van het schip telden, terwijl de vogelaars zich beperkten tot één kant van het schip. Door de grote afstand kon slechts een klein deel van de waargenomen vinvissen met zekerheid gedetermineerd worden als Gewone Vinvis *Balaenoptera physalus*. Opvallend was dat de verspreiding van deze solitair levende dieren zich beperkte tot water dieper dan 2000 meter (figuur 2). Potvissen *Physeter macrocephalus* werden doorgaans in rustende groepjes waargenomen, waarbij de gemiddelde groepsgrootte rond de drie exemplaren lag. Ook Potvissen werden alleen op diep oceanisch water vastgesteld. Zowel de vinvissen als de Potvissen trokken nooit vogels aan.

De ontdekking van een solitair mannetje Orca *Orcinus orca* ten noorden van Spanje maakte bij de waarnemers zeer verschillende reacties los, konden sommigen hun enthousiasme nauwelijks de baas, anderen hielden 'cool' vast aan de gestandaardiseerde telmethode en weigerden het dier in eerste instantie een blik waardig te gunnen. Later werd in het spoor van een adult mannetje, dat ogenschijnlijk het schip benaderde, een groep van zeventien vrouwtjes en jongen geteld. Samen met de Tuimelaar *Tursiops truncatus* was de Griend *Globicephala melaena* veruit de meest algemene soort in het gebied. Vaak kwamen gemengde groepen van beide soorten voor. Hoewel dit ook in de rest van de wereld een bekend verschijnsel is blijft het

Figuur 3. Waarnemingen van Orca's, Grienden en de Bruinvis.
Figure 3. Sightings of Killer- and Pilot Whales and Harbour Porpoise.

Figuur 4. Waarnemingen van dolfijnen.
Figure 4. Sightings of dolphins (see table for translation).

verbazingwekkend dat deze soorten met totaal verschillende voedselbronnen (Tuimelaars jagen op scholen pelagische vis en Grienden foerageren bij voorkeur op pijl-inktvis) samscholen. Zodra de Tuimelaars in deze groepen zichtbaar scholen vis opjoegen trokken ze Jan van Genten en andere zeevogels aan. Het grootste aantal Grienden dat in een groep werd geteld bedroeg 23 exemplaren, bij de Tuimelaar lag het maximum op 40. Slechts vijf maal werd een groep Gestreepte Dolfijnen *Stenella coeruleoalba* ontdekt (5-40 exemplaren). Gewone Dolfijnen *Delphinus delphis* werden net als Tuimelaars zowel op het continentale plat als op diep water waargenomen. Ondanks een toename in het aantal waarnemingen in de loop van juni bleven de aantallen ver onder de verwachtingen. De maximale groepsgrootte bedroeg eveneens 40 exemplaren. De Witflankdolfijn *Lagenorhynchus acutus* staat in de Golf van Biskaje bekend als zeldzaam, hoewel er aan de Franse en Spaanse kust soms strandingen voorkomen (Leopold & Couperus in prep). In dit licht is de 'off effort'-waarneming van een groep van honderden foeragerende Witflanken langs de rand van het continentaal plat op 47°44'N, 9°45'W interessant. De aandacht werd in eerste instantie getrokken door een aanwassende groep Jan van Genten. Ondanks het schaarse voorkomen van deze soort groeide de groep tot 130 individuen. Voorts werd nog eenmaal een groepje van vijf Witflanken gezien.

Behalve zeezoogdieren werden de vogelwaarnemers vermaakt met een aantal ongedetermineerde haaien, waaronder een mogelijke Reuzehaai *Cetorhinus maximus*, drie Maanvissen *Mola mola* en een Lederschildpad *Dermochelys coriacea*. De eerste groep Tonijnen veroorzaakte nogal wat verwarring onder de waarnemers. Gelukkig kon kapitein Krijgsman uitsluitel geven over de waarneming van de 'mini dolfijnen'. Tonijnen blijken een vergelijkbare strategie te volgen als dolfijnen bij het opjagen van scholen vis.

Literatuur: Leopold, M.F. & A.S. Couperus in prep. Sightings of Atlantic White-sided Dolphins *Lagenorhynchus acutus* near the south-eastern limit of the known range in the North-East Atlantic. Lutra.

Informatie van: NZG/Marine mammal database, IBN-DLO Bram Couperus, Ico Hoogendoorn, Mardik Leopold, Theo Postma, Klaas Jan Teule en Chris Winter CW